

Studentenfolder OER

AERES
MBO

1.	Voorwoord	3
2.	Opbouw en inrichting van opleidingen	4
2.1	Opbouw van de opleiding	4
2.2	(Beroeps)specifieke eisen	5
3.	Kwalificatie- en diploma-eisen	6
3.1	Generieke eisen voor Nederlandse taal en rekenen	6
3.2	Generieke eisen voor Loopbaanoriëntatie en -begeleiding (LOB) en Burgerschap	6
3.3	Beroepspraktijkvorming (BPV)	7
3.4	Keuzedelen	9
3.5	Onderwijsprogramma en onderwijstijd	10
3.6	Praktijkleerovereenkomst	11
3.7	Studiebegeleiding	11
3.8	Studievoortgang en overgangsnormen	12
3.9	Aangepaste Examinering	12
3.10	De Friese taal bij Aeres MBO in Friesland	13
4.	Examenreglement	13
4.1	Examinering	13
4.2	Examenvormen	14
4.3	Examenplan	15
4.4	De uitslag	16
4.5	Herkansingen	17
4.6	Vrijstellingen	17
4.7	Examineren op hoger niveau	17
4.8	Organisatie examens	17
4.9	Onregelmatigheden en fraude	18
4.10	Diplomering	19
4.11	Inzage	21
4.12	Cum Laude	22
4.13	Mbo-certificaat	22
4.14	Mbo-verklaring	23
4.15	Klachten	23
4.16	Examenkandidaat/extraneus	23

1. Voorwoord

In deze Studentenfoder (gebaseerd op de Onderwijs- en examenregeling (OER)) 2025-2026 vind je informatie over de opbouw van de opleiding en wat je gaat doen om een diploma te behalen. Deze OER geldt voor alle studenten die starten in het studiejaar 2025-2026 en die een opleiding volgen in de beroepsopleidende leerweg (BOL) of de beroepsbegeleidende leerweg (BBL). Naast deze OER, geldt voor de studenten van cohort 2025-2026 het studentenstatuut.

2. Opbouw van de opleiding

2.1 Opbouw van de opleiding

Mbo is een afkorting voor middelbaar beroepsonderwijs. Bij Aeres kun je groene opleidingen volgen, denk aan; diervverzorging, paardensport en -houderij, groene ruimte, bloembinden, toegepaste biologie, food, groen, grond & infra, veehouderij, biologisch-dynamische landbouw, techniek, teelt, hovenier, natuur & recreatie en styling & design.

Voor alle mbo-opleidingen bestaan kwalificatiedossiers. Daarin staan de eisen waaraan je moet voldoen om een diploma voor een bepaalde studie te behalen. Het gaat om de kennis en vaardigheden die je moet hebben om een mbo-opleiding af te ronden.

Alle mbo-opleidingen bestaan uit een basisdeel, een profieldeel en keuzedelen. Het basisdeel bestaat uit kerntaken die bij meerdere opleidingen uit je werkveld passen.

Daarnaast vallen de onderdelen Nederlands, rekenen, Burgerschap, loopbaanoriëntatie en -begeleiding (en voor niveau 4 ook Engels) onder de "generieke vakken".

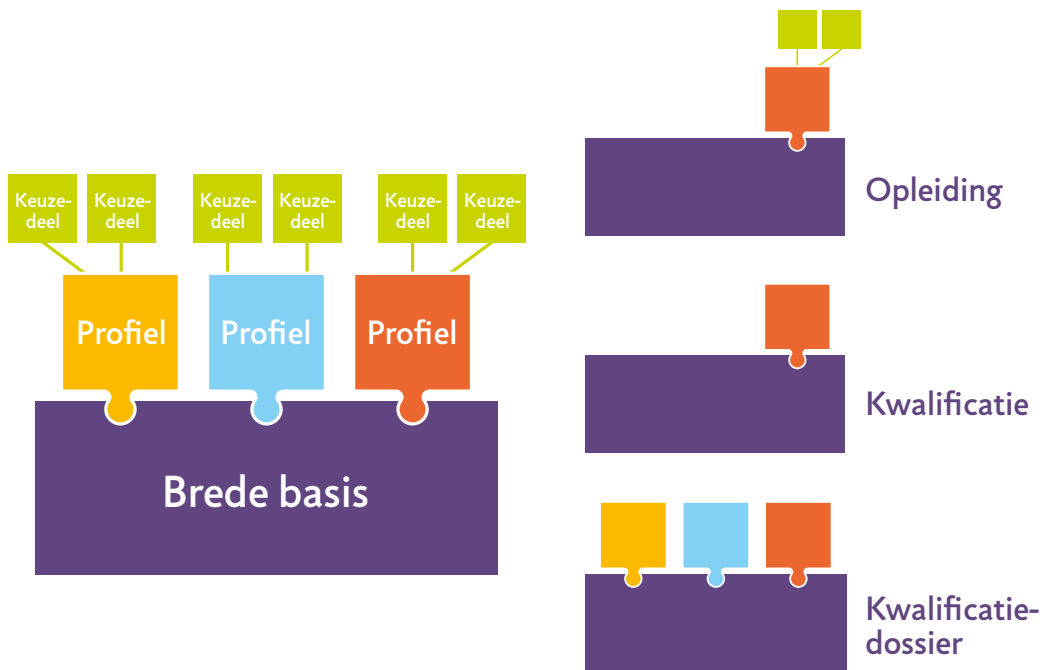
Verder is er een profieldeel met de beroepsgerichte taken die specifiek bij jouw opleiding horen. Het profieldeel verschilt van inhoud afhankelijk van het niveau (kwalificatie) van jouw opleiding. De naam van het profiel komt uiteindelijk op je diploma. Soms zijn er wettelijke beroepsvereisten een onderdeel van je opleiding, dit kan bijvoorbeeld een van de 'houders van dieren' zijn of het T-rijbewijs. Als iets een wettelijke beroepsvereiste is mag je het niet als keuzedeel kiezen.

De beroepsgroep met dezelfde basis en de verschillende kwalificaties noemen we samen een 'kwalificatiedossier', en alle kwalificatiedossiers samen noemen we de kwalificatiestructuur.

Het derde deel van de opleiding bestaat uit 'keuzedelen'. Keuzedelen zijn er 'verbredend' of 'verdiepend'. Je kan een keuzedeel kiezen omdat het de doorstroom naar een volgende opleiding vereenvoudigt. Of omdat je een keuzedeel leuk en interessant vindt. Sommige keuzedelen worden uitgevoerd in de stage. Je hebt keuze uit de keuzedelen die je school aanbiedt, maar het is wel een verplicht onderdeel. Het komt er ongeveer op neer dat je één keuzedeel per jaar doet (dit is natuurlijk afhankelijk van de duur van de opleiding en het aantal uren wat er voor een keuzedeel staat).

De keuzedelen vallen onder de slaag-zak regeling. In [paragraaf 4.10](#) vind je hier meer informatie over.

Het kwalificatiedossier van jouw opleiding kun je vinden op de website (www.s-bb.nl/onderwijs/kwalificeren-en-examineren) van Samenwerkingsorganisatie Beroepsonderwijs Bedrijfsleven (SBB). Jouw opleiding maakt van het basisdeel, het profieldeel en de keuzedelen een goed opgebouwd onderwijsprogramma, zodat je alles wat je nodig hebt ook echt leert. Alle diploma-eisen worden beschreven in het examenplan. Het examenplan van jouw opleiding staat op de website.

2.2 (Beroeps)specifieke eisen

Wat de beroepsspecifieke eisen zijn staat in een kwalificatiedossier beschreven. Hierin maken ze onderscheid tussen kerntaken (bijvoorbeeld: Uitvoeren werkzaamheden ten behoeve van aanleg/inrichting en onderhoud/beheer van de groene ruimte) en werkprocessen (bijvoorbeeld: Draagt zorg voor flora, fauna, bodem en water). Er horen meerdere werkprocessen bij een kerntaak.

In je profieldeel zitten deze kerntaken en werkprocessen ook, maar hier zijn ze toegespitst op de richting en het niveau waarop je de opleiding volgt.

3. Kwalificatie- en diploma-eisen

3.1 Generieke eisen voor Nederlandse taal en rekenen

Voor alle opleidingen gelden generieke eisen voor Nederlands, Engels (alleen niveau 4) en rekenen, zie Tabel 1. Naast onderstaande generieke eisen, kunnen er ook nog beroepsgerichte taaleisen zijn. Deze beroepsgerichte taaleisen vind je terug bij de (beroeps)specifieke eisen in het kwalificatiedossier van je opleiding.

Tabel 1

Generieke eisen voor Nederlands, rekenen en Engels

	Niveau 1	Niveau 2	Niveau 3	Niveau 4
Nederlands	2F ¹	2F	2F	3F
Rekenen	1	2	3	4
Engels lezen en luisteren				B1
Engels spreken, gesprekken voeren en schrijven				A2

¹ Studenten in de entreepopleidingen (niveau 1) mogen op elk niveau geëxamineerd worden.

3.2 Generieke eisen voor Loopbaanoriëntatie en -begeleiding (LOB) en Burgerschap

Om goed in onze samenleving mee te kunnen doen, is alleen een voorbereiding op je beroep niet voldoende. Bij Loopbaanoriëntatie en -begeleiding leer je om je te oriënteren op je toekomstige beroep en op het vinden van een baan. Burgerschap gaat in op deelname aan de maatschappij. Bij Loopbaanoriëntatie en -begeleiding gaat het om jouw persoonlijke ontplooiing.

1. Loopbaanoriëntatie en -begeleiding

Zoals hierboven al genoemd werk je binnen loopbaanoriëntatie en -begeleiding aan je persoonlijke ontplooiing, het gaat hierbij om de competenties:

Wie ben ik, wat kan ik? → kwaliteitenreflectie

Wat wil ik, wat drijft mij? → motievenreflectie

Welk soort werk past bij mij? → werkexploratie

Wat wil ik worden? → loopbaansturing

Wie kan mij daarbij helpen? → netwerken

2. Burgerschap

De thema's die bij Burgerschap horen zijn vastgelegd in vier dimensies:

- De politiek-juridische dimensie;
- De economische dimensie;
- De maatschappelijk-sociale dimensie en;
- De dimensie vitaal burgerschap.

Daarnaast werk je ook aan kritische denkvaardigheden. Door middel van opdrachten moet je aantonen dat je je ontwikkelt tot een burger die in deze maatschappij kan functioneren. Voor het diploma moet je hebben voldaan aan de eisen voor de burgerschapsdimensies.

Informatie over de eisen die jouw opleiding stelt aan dit onderdeel kun je opvragen bij je studieloopbaanbegeleider/mentor/coach.

Voor LOB en burgerschap geldt een inspanningsverplichting, geen examenverplichting. Je neemt deel aan opdrachten, activiteiten en projecten. Als je voldaan hebt aan de inspanningsverplichting en de kwaliteitseisen van de opleiding wordt de eindbeoordeling toegevoegd aan het diplomadossier.

3.3 Beroepspraktijkvorming (BPV)

Beroepspraktijkvorming (BPV) is een ander woord voor stage en is een belangrijk deel van je opleiding. Aan de BPV zijn eisen gesteld waaraan je moet voldoen om je diploma te kunnen halen. Je moet onder andere het verplichte aantal uren BPV maken. Daarnaast moet je je stage(s) afsluiten met (gemiddeld) een voldoende. Er wordt dan bijvoorbeeld gekeken naar de beroepshouding en naar de beroepsspecifieke examenonderdelen. Per opleidingssoort verschilt het wettelijk gestelde minimumaantal uur BPV.

De BPV vindt plaats op een erkend leerbedrijf. Een overzicht van de erkende leerbedrijven vind je op: www.stagemarkt.nl. Voor sommige opleidingen is het mogelijk om BPV in het buitenland te lopen.

a. Praktijkovereenkomst (POK)

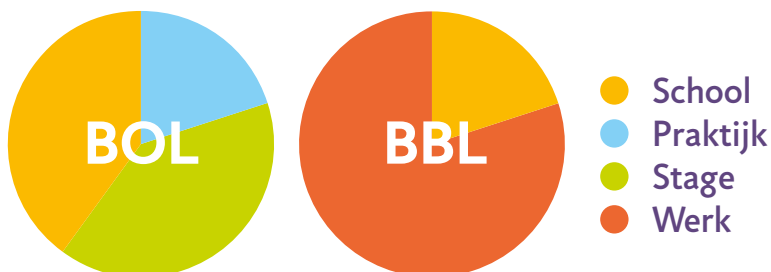
Voordat je op BPV gaat, sluit je een praktijkovereenkomst af met je leerbedrijf en de school. In deze praktijkovereenkomst staan de afspraken over de inhoud en vormgeving van de BPV. Zonder praktijkovereenkomst is jouw BPV niet rechtsgeldig en ben je bijvoorbeeld niet verzekerd. De praktijkovereenkomst wordt ondertekend door jou (indien je minderjarig bent, ook de ouder/wettelijk vertegenwoordiger), het leerbedrijf en de onderwijsinstelling. Een voorbeeld van de praktijkovereenkomst is als bijlage opgenomen in de OER.

b. Beroepspraktijkvorming in de BOL

Tijdens het leertraject in de beroepsopleidende leerweg (BOL) ga je een periode stagelopen bij een erkend leerbedrijf. Wat je tijdens de BPV precies gaat doen hangt af van de mogelijkheden binnen het leerbedrijf en je leervraag. Niet in elk bedrijf kun je alle onderdelen van de opleiding leren. Samen met je BPV-begeleider kies je een erkend leerbedrijf op basis van jouw wensen en beschikbaarheid van bedrijven. De beschikbaarheid is soms afhankelijk van seizoen- of opdracht gebonden invloeden. Bij de start van je BPV maak je verdere afspraken tussen jou, de opleider van het leerbedrijf en de BPV-begeleider. Deze afspraken gaan bijvoorbeeld over je werktijden en de veiligheidsvoorschriften.

c. Beroepspraktijkvorming in de BBL

Tijdens het leertraject in de beroepsbegeleidende leerweg (BBL) werk je bij een erkend leerbedrijf. Met het leerbedrijf teken je een praktijkovereenkomst. In de praktijkovereenkomst staat het aantal geplande uren, gebaseerd op de landelijk vastgestelde urennorm, en maak je afspraken over de inhoud, begeleiding en beoordeling van je werk.

d. Beroepspraktijkvorming en keuzedelen

De opleiding kan de mogelijkheid bieden om binnen de BPV-periode aan een keuzedeel te werken. Als deze optie er binnen je opleiding is krijg je een addendum bij je praktijkovereenkomst. In deze praktijkovereenkomst staan ook de gekozen keuzedelen. In [paragraaf 3.4](#) lees je wat keuzedelen zijn en hoe dit werkt. Aanpassingen worden door de studentenadministratie van de opleiding doorgevoerd als jij, je leerbedrijf en de onderwijsinstelling daarmee akkoord gaan.

e. BPV in het buitenland

Aeres MBO stimuleert je om je grenzen te verleggen en bied je de mogelijkheid om praktijkervaring op te doen in het buitenland. Dat kan in de vorm van een internationale BPV. Voor BPV binnen de landen van de Europese Unie kun je Erasmus+ subsidie aanvragen bij het International Office/ BPV-coördinator/ studieloopbaanbegeleider/docent.

Als je voor een BPV in het buitenland kiest, maak je op tijd een afspraak met studieloopbaanbegeleider/mentor/coach of BPV-begeleider om je wensen en motivatie voor een internationale BPV toe te lichten. De BPV moet passend zijn bij jouw studieloopbaan en voldoen aan de opleidingseisen. Examinering in het buitenland is niet mogelijk.

3.4 Keuzedelen

Met keuzedelen vul je een deel van je opleiding zelf in, het is een soort keuzevak. Vanuit je opleiding krijg je een aanbod in keuzedelen. Dat kunnen keuzedelen zijn waarmee je je verder kunt specialiseren in je beroep of keuzedelen die je voorbereiden op een vervolgopleiding (bijvoorbeeld een vervolgopleiding binnen het mbo of hbo). Als je na je opleiding aan het werk gaat, kun je je met deze keuzedelen onderscheiden van je collega's.

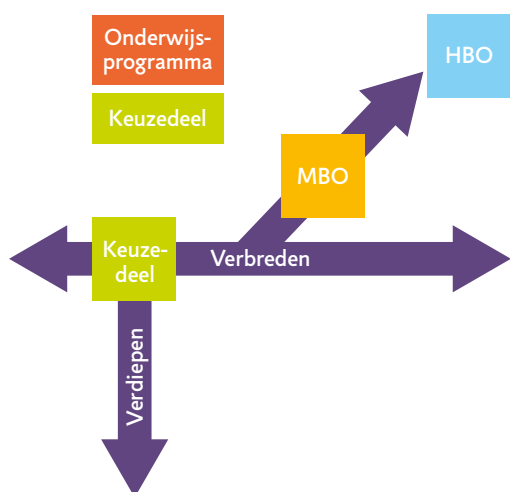
Voorbeeld van keuzedeel bij opleiding vakexpert veehouderij

Stroom je door naar een volgende mbo-opleiding of start je met een hbo-opleiding, dan is het verstandig om tijdens je opleiding te kiezen voor keuzedelen die je daarop voorbereiden.

Wij proberen het aanbod van keuzedelen zo actueel mogelijk te houden en aan te sluiten op de huidige arbeidsmarkt. Maar ook jij als student hebt hier keuzes in. Misschien wil je wel een keuzedeel bij een andere opleiding gaan doen omdat deze beter bij je wensen past. Om zo'n keuzedeel (wat niet gekoppeld is aan je eigen opleiding) te volgen kun je een schriftelijk verzoek indienen bij de Centrale Examencommissie. De studieloopbaanbegeleider/mentor/coach kan je hier mee helpen.

Hoeveel uur je kan besteden aan keuzedelen hangt af van het niveau van de opleiding en de wettelijke duur van de opleiding.

Je hoeft niet direct aan het begin van de opleiding al je keuzedelen te kiezen. Je hebt tijd om te ontdekken welke keuzes bij jou passen. Hoewel er altijd iets te kiezen valt, is niet alles mogelijk. Soms past het gewoon niet in de planning van jouw opleiding om een gevraagd keuzedeel te kunnen volgen. Er wordt dan samen naar een andere invulling gezocht. De keuzes die je maakt worden vastgelegd op het aanvullend inschrijfbesluit.

Keuzedelen mogen geen overlap hebben met de rest van je opleiding. Dat betekent dat je bijvoorbeeld geen keuzedeel ondernemerschap mag doen als dat al in het basis- of profieldeel van je opleiding zit.

Tabel 2: Keuzedeelverplichting, studielast en onderwijstijd

Kwalificatie (opleidings)niveau	Soort opleiding	Keuzedeelverplichting
Niveau 1	Entreeopleiding	Studielast: 240 uren
Niveau 2	Basisberoepsopleiding	Studielast: 480 uren
Niveau 3	Vakopleiding	Studielast: 720 uren
Niveau 4	Middenkaderopleiding 3 jaar	Studielast: 720 uren
Niveau 4	Middenkaderopleiding > 3 jaar	Studielast: 720 uren

Twee keer per jaar stelt het College van Bestuur het aanbod keuzedelen vast. De lijst met vastgestelde keuzedelen vind je op www.aeresmbo.nl/studeren-aan-het-mbo/keuzedelen.

3.5 Onderwijsprogramma en onderwijstijd

De start van je opleiding is gericht op kennismaken met je coach/slb-er, je medestudenten en natuurlijk je beroep, jouw verwachtingen van de opleiding en het onderwijsprogramma.

De studielast van een onderwijsprogramma, oftewel de tijd die je elk studiejaar besteedt aan je opleiding, is minstens 1600 klokuren. Deze uren worden verdeeld over 'begeleide onderwijstijd' (BOT) en 'beroepspraktijkvorming' (BPV). Het totaal aantal uren is een gemiddelde en afhankelijk van de studie.

Onder begeleide onderwijsactiviteiten verstaan we onder andere:

- Lessen/practica;
- Beroepspraktijkvorming;
- Projecten;
- Workshops;
- Excursies;
- Keuzedelen (kunnen vallen onder BOT of BPV).

Als de activiteiten duidelijk vallen onder de verantwoordelijkheid van een bevoegd docent dan tellen de activiteiten mee onder de begeleide onderwijstijd. Als het niet duidelijk is of studenten wel of niet mee hebben gedaan met de activiteit, tellen de activiteiten niet onder de begeleide onderwijstijd. Uren in de BPV tellen alleen mee voor de onderwijstijd als hiervoor óf een praktijkovereenkomst bij een erkend leerbedrijf is afgesloten óf als de uren in de praktijk onder de directe verantwoordelijkheid en toezicht van een bevoegde medewerker worden uitgevoerd. De gemaakte uren BPV moeten door het bedrijf worden goedgekeurd.

De verdeling van de uren over BOT en BPV moet aan de minimale eisen voldoen, zoals voor de BOL beschreven staat in Tabel 3. Een opleiding kan met het aantal uren binnen de BOT en de BPV schuiven tussen de jaren van jouw opleiding. Daarnaast kan een locatie of opleiding afwijken van de gestelde urennormen, zoals het beschreven staat in de Wet educatie en beroepsonderwijs (WEB). De opleiding kan ook hogere eisen stellen aan de urennorm. Om eventuele uitval van onderwijs te kunnen compenseren wordt standaard een opslag van vijf procent boven op de minimumnormen geprogrammeerd voor de BOL- en de BBL-opleidingen.

Tabel 3. Urenverdeling BOL-opleiding

Niveau en studie jaren	BOT (minimaal)	BPV (minimaal)	Totaal BOT en BPV (minimaal)
1-jarige opleiding: Entree	600	Geen minimum	1000
2-jarige opleiding: Niveau 2	1250 (700 in leerjaar 1)	450	2000
3-jarige opleiding: Niveau 3 of 4	1800 (700 in leerjaar 1)	900	3000
4-jarige opleiding: Niveau 4	2350 (700 in leerjaar 1)	1350	4000

NB: In de tabel staan de uren voor zelfstudie niet opgenomen.

Let op: naast de BOT en de BPV-uren kom je tot de totale studiebelastingsuren door de zelfstudie, het voorbereiden en het uitwerken van lesonderdelen, het maken van verslagen en andere activiteiten die bij de opleiding horen erbij op te tellen. Voor de BBL-opleidingen bevat elk studiejaar ten minste 850 klokuren, waarvan ten minste 200 begeleidende onderwijsuren en ten minste 610 uren BPV.

Met instemming van de Centrale Studentenraad kan worden afgeweken van de wettelijke urennorm. Opleidingen waarvoor dat bij Aeres MBO geldt zijn:

- Medewerker dierverzorging niveau 2 (CREBO 25732) op locatie Barneveld;
- Medewerker veehouderij niveau 2 (CREBO 25432) op locatie Barneveld;
- Medewerker groen- en cultuurtechniek niveau 2 (CREBO 25616) op locatie Barneveld;
- Medewerker groen, grond en groene infra niveau 2 (CREBO 25992) op locatie Emmeloord;
- Medewerker teelt niveau 2 (CREBO 25431) op locatie Emmeloord;
- Medewerker groen, grond en groene infra niveau 2 (CREBO 25992) op locatie Barneveld;
- Medewerker teelt niveau 2 (CREBO 25984) op locatie Emmeloord;
- Medewerker veehouderij niveau 2 (CREBO 25986) op locatie Emmeloord;
- Medewerker veehouderij niveau 2 (CREBO 20986) op locatie Barneveld.

3.6 Praktijkleerovereenkomst

Naast een Praktijk-/stage-overeenkomst (POK) kennen we ook een Praktijkleerovereenkomst. Soms werk je buiten de school aan een project, een onderzoek of aan realistische praktijkopdrachten die op een bedrijf worden uitgevoerd bijvoorbeeld voor Regioleren, Fieldlaps of LIP (leren in de praktijk). Deze onderwijsactiviteiten vallen onder de verantwoordelijkheid van de school/het onderwijsteam en worden daarom niet als BPV-uren gerekend, maar als lestijd: het gaat om Begeleide Onderwijs Tijd-uren. Je kunt, wanneer je op het bedrijf aan je opdracht of project werkt, dan ook ten aller tijde (telefonisch) contact opnemen met je begeleider van school.

Een voorbeeld van de praktijkleerovereenkomst is opgenomen als bijlage in de OER.

3.7 Studiebegeleiding

In gesprekken met je studieloopbaanbegeleider/mentor/coach heb je het over je voortgang en ontwikkeling. Samen met je studieloopbaanbegeleider/mentor/coach kijk je naar waar je nu staat en wat je volgende stappen zijn. Het is een proces van feedback geven en reflecteren: Dit alles met als hoofddoel: een bijdrage

aan jouw voortgang en ontwikkeling. Om die voortgang in beeld te krijgen, kun je tussentijds beoordeeld worden met toetsen, opdrachten, verslagen enz.

3.8 Studievoortgang en overgangsnormen

Je studievoortgang wordt vastgelegd in een (prestatie)dossier (PD). In het (prestatie)dossier staan je resultaten voor zowel beroepsgerichte thema's en toetsen als toetsen en examens voor Nederlands, Engels en rekenen. Zorg dat je je (prestatie)dossier goed bijhoudt. Je kunt zelf het (prestatie)dossier inzien. Een voorwaarde voor het succesvol volgen van je opleiding en het deelnemen aan de beroepsproeve is het aanwezig zijn bij de lessen. Voor het (prestatie)dossier hanteren we de volgende richtlijnen:

1. Ieder studiejaar krijg je een nieuw (prestatie)dossier, dat aan het eind van het studiejaar moet zijn afgerond om over te kunnen gaan naar het volgend studiejaar.
2. Per studiejaar is het (prestatie)dossier opgebouwd uit een aantal thema's/werkprocessen en toetsen.
3. De cijfers voor Nederlands, Engels en rekenen tellen mee bij de overgang.
4. Ook je voortgang voor Loopbaanoriëntatie en -begeleiding en Burgerschap en de BPV tellen mee bij de overgang.
5. Je bent over wanneer je voor niet meer dan 20 procent van het aantal thema's of vakken een berekende 5 staat. In je vakrichting mag je maar één berekende 5 hebben. Een 4 en lager tellen voor twee berekende vijven.
6. In een overgangsvergadering aan het eind van het studiejaar wordt bepaald wat er gebeurt als je meer dan 20 procent berekende vijven hebt. Er zijn verschillende mogelijkheden:
Je gaat over (onder bepaalde voorwaarden);
 - Je doubleert;
 - Je stroomt af naar een lager niveau;
 - Je stroomt uit op een lager niveau.
7. Als je niet overgaat komen in principe de toetsen uit je (prestatie)dossier te vervallen. Wanneer je examens hebt gedaan (bijvoorbeeld voor Nederlands), blijven je examencijfers staan, maar krijg je wel weer opnieuw twee kansen. De overgangsvergadering kan adviseren een maatwerkprogramma voor je op te stellen. Dat wordt vastgelegd in een overeenkomst tussen jou en de onderwijsinstelling. Je kan één keer per studie doubleren.

Het onderwijsteam kan afwijken van bovenstaande richtlijnen met toestemming van de directie. De nieuwe afspraken worden daarna vastgelegd in je dossier.

3.9 Aangepaste Examinering

Als er sprake is van een zichtbare of onzichtbare beperking kan je een verzoek voor 'aangepaste examinering' indienen bij de Lokale Examenorganisatie. Deze dienen namens jou het verzoek in bij de Centrale Examencommissie. Hiervoor is nodig een reden en/of bewijsstukken (denk aan een deskundigheidsrapport of een medische verklaring). Aanpassingen kunnen toegepast worden in de vorm (exameninstrument, uitvoeringswijze, examenopdracht of op te leveren resultaat) of conditie (hulpmiddel, afname, duur, moment of aanwezigheid van derden).

3.10 De Friese taal bij Aeres MBO in Friesland

De provincie Friesland is een tweetalige provincie, wat betekent dat burgers op grond van de “Wet gebruik Friese taal” het recht hebben om hun eigen taal (Nederlands of Fries) te gebruiken.

Op de locaties van Aeres MBO in Friesland mag je Fries spreken, onder voorwaarde dat dit geen belemmering is voor het onderwijs (bijvoorbeeld als je docent geen Fries spreekt).

Je kan als je wil een certificaat Fries halen. De provincie Friesland reikt in samenwerking met AFÛK twee certificaten uit: ‘De kompetinsje Frysk ferstean yn de eigen beropssituaasje’ en ‘De kompetinsje Frysk ferstean en prate yn de eigen beropssituaasje’.

Daarnaast kan je als student in Friesland ook Friese keuzedelen volgen, bijvoorbeeld Fries in de beroepscontext.

Delen van het onderwijs kunnen in het Fries worden gegeven. Dit kan alleen als iedereen op dat moment eens is met het lesgeven in het Fries. Ook kan het zo zijn dat onderdelen Fries worden gegeven omdat het voor het beroep wenselijk is.

De voorwaarden voor het afnemen van examens in het Fries staan in het Examenreglement, hoofdstuk 4, artikel 29 van de OER.

4. Examenreglement

4.1 Examinering

Om het diploma van je opleiding te behalen neem je deel aan de examinering. Deze staat beschreven in het examenplan van je opleiding en bestaat uit de volgende onderdelen;

- Beroepsgerichte examenonderdelen
- Generieke examenonderdelen taal en rekenen
- Keuzedeeexamens

Daarnaast zijn er nog een aantal diploma-eisen waaraan je moet voldoen zoals een positieve beoordeling voor je BPV en een bewijs dat je hebt voldaan aan de inspanningseisen voor loopbaanoriëntatie en -begeleiding en burgerschap. Voor een aantal opleidingen geldt dat je ook nog aan de wettelijke beroepsvereisten en/of branchevereisten moet voldoen.

4.2 Examenvormen

Hoe de examinering van de opleiding wordt vormgegeven, is afhankelijk van de onderdelen/exameneisen in de opleiding. In Tabel 4 staan de verschillende examenvormen beschreven. In het examenplan van je opleiding staat exact beschreven welke examenvorm wordt gebruikt bij een exameneis. De examenplannen voor de opleidingen zijn te vinden op de website.

Tabel 4

Mogelijke examenvormen bij een exameneis

Exameneis	Mogelijke examenvorm
(Beroeps)specifieke eisen	<ul style="list-style-type: none"> • Werkprocesexamen • Vaardigheidsexamen • Beroepsproeve • Kennisexamen
Wettelijke beroepsvereisten	<ul style="list-style-type: none"> • Werkprocesexamen • Vaardigheidsexamen • Kennisexamen
Generieke eisen – Nederlands	<ul style="list-style-type: none"> • Centraal Examen: lezen en luisteren • Instellingsexamen: spreken, gesprekken voeren en schrijven
Generieke eisen – Engels	<ul style="list-style-type: none"> • Centraal Examen: lezen en luisteren • Instellingsexamen: spreken, gesprekken voeren en schrijven
Generieke eisen – rekenen	<ul style="list-style-type: none"> • Centraal Examen of instellingsexamen
Keuzedelen	<ul style="list-style-type: none"> • Keuzedeelexamen • Praktijkexamen • Kennisexamen • Portfolio-examen • Criterium Gericht Interview of Examengesprek • Presentatie • Verslag

4.3 Examenplan

Een examenplan is een overzicht van alle examenonderdelen van je opleiding en het bestaat uit de volgende onderdelen:

- **Beroepsgerichte examenonderdelen**
- **Generieke examenonderdelen**
 - Nederlands
 - Rekenen
 - Engels (niveau 4)
- **Keuzedelen**
- **Overige diploma-eisen**
 - Loopbaan
 - Burgerschap
 - Beroepspraktijkvorming
- **Wettelijke beroepsvereisten en/of branchevereisten (indien van toepassing).**

In een examenplan staat beschreven welke examens je moet doen om in aanmerking te komen voor het diploma, wat de minimale duur is van een examen, op welke locatie het examen afgenomen gaat worden en wat bijvoorbeeld de weging is van de examens. Je vindt het examenplan van jouw opleiding op de website.

De beroepsgerichte examens zijn gekoppeld aan de kerntaken en werkprocessen uit het kwalificatiedossier. Algemeen geldt voor het behalen van een diploma dat je alle beroepsgerichte onderdelen met minimaal een voldoende afrondt. Op de resultatenlijst die je bij het diploma krijgt uitgereikt, staat voor het beroepsgerichte deel een oordeel per kerntaak. Keuzedelen, Nederlands, Engels (niveau 4) en rekenen tellen mee voor het halen van het diploma. De wijze waarop ze meetellen is wettelijk vastgelegd.

Diplomadossier en diploma

Alle- voor diplomering- benodigde bewijzen worden verzameld in een (digitaal) diplomadossier.

De locatie beheert voor elke student het diplomadossier. In dit dossier staan de beoordelingsformulieren van de beroepsgerichte en generieke examens en de overige diploma-eisen; zoals het afrondingsbewijs voor loopbaanoriëntatie en -begeleiding en burgerschap. Op basis van dit dossier beslist de examencommissie of je in aanmerking komt voor het diploma.

4.4 De uitslag

De eindwaardering voor een examen verschilt per type examen:

- Instellingsexamen en centraal examen: cijfer 1 t/m 10;
- Beroepsproeve, werkprocesexamen en vaardigheidsexamens: onvoldoende, voldoende of goed;
- Beroepsgerichte kennisexamens: cijfer 1 t/m 10;
- Keuzedeelexamens: cijfer 1 t/m 10.

Voor de keuzedeelexamens die een andere beoordelingsschaal hebben dan een cijferschaal wordt onderstaande omreken tabel gebruikt:

Woord	Cijfer
Onvoldoende	(2) 4
Voldoende	6
Goed	8 (10)

Je hebt een examen behaald als:

- je afgeronde eindcijfer of gemiddelde van de deelcijfers minstens een 6 of een voldoende is;
- als je voor een beroepsproeve, vaardigheidsexamen of werkprocesexamen op kerntaakniveau een voldoende hebt behaald.

Voor de keuzedelen is er sprake van een compensatieregeling.

Het gemiddelde van al je keuzedelen bij elkaar moet een voldoende (6) zijn.

- Het gemiddelde van de resultaten, van de geëxamineerde keuzedelen binnen de keuzedeelverplichting, moet tenminste een 6 zijn;
- Voor minimaal de helft van de keuzedelen moet het resultaat tenminste een 6 zijn;
- Een keuzedeelresultaat mag niet lager dan een 4 zijn;
- De compensatieregeling wordt alleen berekend op basis van de keuzedelen die tellen voor de keuzedeelverplichting. Extra keuzedelen worden niet meegenomen in de compensatieregeling;
- Keuzedelen waarvoor geen examenresultaat beschikbaar is, bijvoorbeeld door een vrijstelling op basis van leer- of werkervaring of in het geval van een (trekker)rijbewijs, worden niet meegenomen met de berekening van de compensatieregeling.

4.5 Herkansingen

Je hebt recht op één herkansing van elk examen of een deel van het examen, voor het rekenexamen heb je twee herkansingen. Een onvoldoende op een specifiek werkproces van een beroepsproeve, werkproces-examen of vaardigheidsexamen kan je ook herkansen als je voldoet aan de volgende voorwaarden:

- het werkproces kan apart uitgevoerd en beoordeeld worden;
- en het werkproces hangt niet samen één of meerdere andere werkprocessen;
- de gelijkwaardigheid komt niet in het geding.

De Centrale Examencommissie besluit of je een specifiek werkproces mag herkansen en legt dit vast in het diplomadossier.

Heb je het examen na de herkansing niet gehaald kan je soms in aanmerking komen voor een tweede herkansing. Als je in aanmerking wilt komen voor een extra examengelegenheid (finale herkansing), dien je een verzoek in via de Lokale Examenorganisatie bij de Centrale Examencommissie. De Centrale Examencommissie neemt vervolgens een besluit over het verzoek en kent een extra examengelegenheid toe of wijst een extra examengelegenheid af. Mocht je toch nog een examen niet gehaald hebben, en je hebt je lessen en stage wel al afgesloten kan je als examendeelnemer (extraneus) nog examens afnemen.

4.6 Vrijstellingen

Je kan onder voorwaarden, die staan in het vrijstellingenbeleid, een vrijstelling krijgen voor een examen. De aanvraag hiervoor kan bij de Lokale Examenorganisatie.

4.7 Examineren op hoger niveau

Je kan voor de vakken Nederlands, Engels en rekenen een examen maken op een hoger niveau dan voor de diplomering vereist is. Ook hiervoor kan je een aanvraag doen bij de Lokale Examenorganisatie.

4.8 Organisatie examens

Je wordt op tijd geïnformeerd over de plaats en tijdstip van het examen, en je bent verplicht om je voor het examen te legitimeren en de aanwijzingen van de assessor, surveillant, of een ander persoon op te volgen. Een telefoon, smartwatch of smartphone mogen niet gebruikt worden, net zoals andere hulpmiddelen zoals een (grafisch) rekenmachine, tenzij anders vermeld.

Je bent verplicht deel te nemen aan het examen waarvoor je bent ingeschreven en 15min voor het begin aanwezig te zijn. Tot 30 min. na de start mag je nog binnen, hierna word je niet meer toegelaten tot het examen. Je krijgt als je te laat bent geen extra tijd.

Na 30min mag je de examenruimte verlaten, als iedereen al eerder aanwezig is mag je eventueel eerder weg.

4.9 Onregelmatigheden en fraude

Het is een onregelmatigheid als het examen niet verloopt zoals is afgesproken, bijvoorbeeld als er geluidsoverlast is, of als de verwarming of airco kapot is.

Het is fraude als je spiekt, je smartwatch nog om hebt of andere hulpmiddelen gebruikt die niet mogen, het niet opvolgen van instructies, het vervalsen van documenten of handtekeningen, Chat GPT/AI tijdens het examenproces. Als je betrapt wordt op fraude wordt je hier op aangesproken en meldt de surveillant dit in het proces verbaal. Je mag je examen afmaken waarna de centrale examen-commissie een onderzoek kan instellen en passende maatregelen zal nemen. Ben je het hier niet mee eens dan kan je bezwaar indienen bij het klachtenloket.

Een maatregel kan bijvoorbeeld zijn; je krijgt een 1 voor je examen, ongeldig verklaren van het examen, het verplichten van een herkansing, in het ergste geval kan je worden geschorst en/of verwijderd.

4.10 Diplomerig

Tijdens de opleiding maak je examens, volg je onderwijsactiviteiten en ga je op BPV. Al deze activiteiten leiden naar een diploma. Alle bewijsstukken worden verzameld en komen in het diplomadossier. Samen met je studieloopbaanbegeleider/mentor/coach bespreek je je vorderingen die in het dossier komen. Dit dossier is eigendom van de Centrale Examencommissie en op basis van de beoordeling op volledigheid van je diplomadossier beslist de Centrale Examencommissie of je een diploma krijgt. Je studieloopbaanbegeleider/mentor/coach begeleidt je in jouw leertraject stap voor stap op weg naar je diploma!

Elke student moet aan een aantal diploma-eisen voldoen voordat hij of zij het diploma kan ontvangen. In onderstaande tabellen staan de diploma-eisen voor de verschillende opleidingsniveaus beschreven volgens de slaag-zakregeling.

Tabel 5.

Diploma-eisen voor de entreeopleiding (niveau 1).

Diploma-eis	Slaag-zakregeling
(Beroeps)specifieke onderdelen - kerntaken	Je hebt per kerntaak minimaal een voldoende of het cijfer 6.
Wettelijke vereisten (indien opgenomen in de kwalificatie)	Je hebt minimaal een voldoende.
Generieke examen – Nederlands	Je hebt het generieke examen Nederlands gedaan.
Generieke examen – Rekenen	Je hebt het generieke examen rekenen gedaan.
Loopbaan en burgerschap	Je eendoordeel is 'voldaan'.
Beroepspraktijkvorming (BPV)	Je eendoordeel is voldoende, hierin is ook het oordeel van je stagebegeleider meegenomen.
Keuzedelen	Je hebt je keuzedelenverplichting gehaald volgens de compensatieregeling. <ul style="list-style-type: none">• Het gemiddelde van de examenresultaten is minstens een 6. Heb je maar één keuzedeel gedaan, dan moet je hiervoor een 6 hebben gehaald.• Voor minimaal de helft van deze keuzedelen moet het resultaat tenminste een 6 zijn. Alle keuzedelen tellen even zwaar mee.• Een cijfer voor een keuzedeel mag nooit lager zijn dan een 4.• De compensatieregeling wordt alleen berekend op basis van de keuzedelen die tellen voor de keuzedeelverplichting. Extra keuzedelen worden niet meegenomen in de compensatieregeling.• Keuzedelen waarvoor je geen beoordeling krijgt kan je niet gebruiken om te compenseren. Bijvoorbeeld in het geval van een vrijstelling op basis van werkervaring of in het geval van een (trekker)rijbewijs.

Tabel 6.

Diploma-eisen voor de basisberoepsopleiding en de vakopleiding (niveau 2 en 3)

Diploma-eis	Slaag-zakregeling
(Beroeps)specifieke onderdelen - kerntaken	Je hebt per kerntaak minimaal een voldoende of het cijfer 6.
Wettelijke vereisten (indien opgenomen in de kwalificatie)	Je hebt minimaal een voldoende.
Generiek examen – Rekenen en Nederlands	Je eindoordeel van één van de twee generieke examens (Nederlands of rekenen) is minstens het cijfer 5 en het eindoordeel voor het andere genoemde generieke examen is minstens het cijfer 6.
Loopbaanoriëntatie en -begeleiding en burgerschap	Je eindoordeel is 'voldaan'.
Beroepspraktijkvorming (BPV)	Je oordeel is een voldoende, hierin is ook het oordeel van het leerbedrijf of de organisatie meegenomen.
Keuzedelen	<p>Je hebt je keuzedelenverplichting gehaald volgens de compensatieregeling.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Het gemiddelde van de examenresultaten van de keuzedelen binnen de keuzedeelverplichting is minstens een 6. Indien de keuzedeelverplichting slechts één keuzedeel omvat, dan moet voor dit keuzedeel minstens een 6 zijn behaald. • Voor minimaal de helft van deze keuzedelen moet het resultaat minstens een 6 zijn. Alle keuzedelen tellen even zwaar mee. • Een keuzedeelresultaat mag nooit lager dan een 4 of een daarmee overeenkomende eindwaardering zijn. • De compensatieregeling wordt alleen berekend op basis van de keuzedelen die tellen voor de keuzedeelverplichting. Extra keuzedelen worden niet meegenomen in de compensatieregeling. • Keuzedelen waarvoor geen examenresultaat beschikbaar is, bijvoorbeeld door een vrijstelling op basis van leer- of werkervaring of in het geval van een (trekker)rijbewijs, worden niet meegenomen met de berekening van de compensatieregeling.

¹ De studenten in de entreeopleiding en mbo-2 maken hetzelfde centraal examen 2F als de mbo-3 studenten. Echter, bij het vaststellen van de omzettingstabellen wordt voor de entreeopleiding en mbo-2 één extra cijferpunt toegevoegd.

Tabel 7.

Diploma-eisen voor de middenkaderopleiding (niveau 4)

Diploma-eis	Slaag/zakbeslissing
(Beroeps)specifieke onderdelen - kerntaken	Het oordeel per kerntaak is minimaal een voldoende en/of beoordeeld met het cijfer 6.
Wettelijke vereisten (indien opgenomen in de kwalificatie)	Het oordeel is minimaal een voldoende.
Generieke examens – Rekenen, Nederlands en Engels	Het eindoordeel van één van de drie generieke examens (Nederlands of Engels) is tenminste het cijfer 5 en het eindoordeel voor de twee andere genoemde generieke examens zijn tenminste het cijfer 6.
Loopbaanoriëntatie en -begeleiding en burgerschap	Het eindoordeel is 'voldaan'.
Beroepspraktijkvorming (BPV)	Het oordeel is een voldoende, waarbij het oordeel van het leerbedrijf of de organisatie is meegenomen.
Keuzedelen	<p>Er is voldaan aan onderstaande compensatieregeling. De compensatieregeling geldt voor studenten vanaf cohort 2020-2021:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Het gemiddelde van de examenresultaten van de keuzedelen binnen de keuzedeelverplichting is tenminste een 6. Indien de keuzedeelverplichting slechts één keuzedeel omvat, dan moet voor dit keuzedeel ten minste een 6 zijn behaald. • Voor minimaal de helft van deze keuzedelen moet het resultaat tenminste een 6 zijn. Alle keuzedelen tellen even zwaar mee. • Een keuzedeelresultaat mag nooit lager dan een 4 of een daarmee overeenkomende eindwaardering zijn. • De compensatieregeling wordt alleen berekend op basis van de keuzedelen die tellen voor de keuzedeelverplichting. Extra keuzedelen worden niet meegenomen in de compensatieregeling. • Keuzedelen waarvoor geen examenresultaat beschikbaar is, bijvoorbeeld door een vrijstelling op basis van leer- of werkervaring of in het geval van een (trekker)rijbewijs, worden niet meegenomen met de berekening van de compensatieregeling.

4.11 Inzage

Je krijgt binnen 20 werkdagen een voorlopige uitslag. Na de voorlopige uitslag heb je tien werkdagen recht op inzage, de afspraken rond inzage verschillen per examen en kan je terugvinden in de OER.

Klopt je voorlopige uitslag niet? Geef dit dan aan op school, kom je er samen niet uit dan maak dan bezwaar via het klachtenloket zodra je de definitieve uitslag hebt.

Resultaat digitale examens/ instellingsexamen in Eduarte:

Het resultaat van het digitale examens/ instellingsexamen (indien dit door een koppeling ondersteund wordt) wordt na het inleveren/afsluiten van het digitaal examen direct ingelezen in het cijferadministratiesysteem Eduarte. Dit betreft een voorlopig resultaat.

De student heeft tien werkdagen na de voorlopige uitslag recht op inzage van het materiaal en de beoordeling van de generieke examens die niet centraal worden afgenomen.

De Centrale Examencommissie stelt de definitieve beoordeling en resultaten van de examens vast bij diplomering. Tot de diplomering blijven de beoordelingen voorlopige resultaten.

4.12 Cum Laude

Je komt in aanmerking voor de aantekening 'cum laude', als de afgeronde eindwaarderingen voor alle examenonderdelen die meetellen in de zak/slaagregeling aan de volgende voorwaarden voldoen:

- het gemiddelde van de (afgeronde) eindwaarderingen in cijfers of woorden op de resultatenlijst bij het diploma is ten minste een 8,0 of hoger; bij waardering in woorden ten minste goed;
- de afgeronde eindwaarderingen op de resultatenlijst bij het diploma zijn tenminste gewaardeerd met een afgeronde 6 of een 'voldoende';
- de eindwaardering van het generieke onderdeel loopbaan en burgerschap is 'voldaan'; en de beoordeling van de beroepspraktijkvorming is 'voldoende';
- Als je max. 1x een examen(onderdeel) herkanst;
- Alle resultaten op de resultatenlijst tellen mee behalve extra studieprestaties of aanvullende vakken (bv. Excellentieprogramma);
- Je studeert af binnen de nominale onderwijstijd van je opleiding;
- Als je een vrijstelling hebt waarvoor het resultaat bekend is kan deze worden meegewogen;
- Als er fraude is geconstateerd of je bent geschorst, kan je niet meer in aanmerking komen voor Cum Laude.

Denk je dat je in aanmerking komt? Geef dit dan aan bij je coach/loopbaanbegeleider.

4.13 Mbo-certificaat

Je komt voor een certificaat in aanmerking wanneer je zonder diploma de opleiding verlaat, maar wel onderdelen waar een certificaat aan is verbonden hebt behaald. Een certificaat kan je krijgen voor sommige keuzedelen of beroepsgerichte onderdelen. Diploma's en certificaten mogen niet opgestuurd worden.

4.14 Mbo-verklaring

Je komt voor een mbo-verklaring in aanmerking als je zonder diploma de opleiding verlaat, maar wel onderdelen hebt behaald van de beroepsopleiding. Als je jonger bent dan 23 jaar en nog geen startkwalificatie hebt krijg je (soms naast een certificaat) een mbo-verklaring. Ben je ouder of heb je al een startkwalificatie dan krijg je de mbo-verklaring niet automatisch maar mag je hier wel om vragen. Dit kan nog tot maximaal twee jaar na het verlaten van de opleiding.

4.15 Klachten

Ben je het niet eens een cijfer, of klopt er iets niet bespreek dit dan eerst met je docent/coach etc. Kom je er niet uit? Dan kan je een bericht sturen naar het klachtenloket via de website. Zij helpen je dan verder.

4.16 Examenkandidaat/extraneus

Als je alleen nog een examen moet herkansen, maar je hebt geen examenkansen meer, dan kan je je inschrijven als Examenkandidaat (extraneus).

- Dit kan alleen als je geen BPV of lessen meer hoeft te volgen
- Dit kan voor max. 1 jaar
- Je mag 3 verschillende examens herkansen
- Je betaalt vooraf, per examen een bedrag

Examen	Kosten
Eendaagse beroepsproeve	€500,- ¹
Meerdaagse beroepsproeve	€500,- ¹
Vaardigheidsexamen	€250,-
Werkprocesexamen	€250,-
Kennisexamen	€100,-
Keuzedeelexamen ²	€200,-
Instellingsexamen of centraal examen Nederlands (per onderdeel)	€70,-
Instellingsexamen of centraal examen Engels (per onderdeel)	€70,-
Instellingsexamen of centraal examen Rekenen	€70,-

¹ Voor studenten in de BBL geldt dat dit bedrag niet hoger mag zijn dan de hoogte van het wettelijk vastgestelde cursusgeld. Deze tarieven worden jaarlijks vastgesteld en gepubliceerd op de pagina van de Rijksoverheid (www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/middelbaar-beroepsonderwijs/vraag-en-antwoord/hoogte-lesgeld-en-cursusgeld-mbo).

² De keuzedeelexamens van Besluit Houder van Dieren vormen hier een uitzondering op. Dit examen bestaat uit een vaardigheidsexamen en een kennisexamen. Indien zowel het vaardigheidsexamen als het kennisexamen gemaakt moet worden, zijn de kosten in totaal €350,-

© Stichting Aeres Groep. Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, en/of openbaar gemaakt in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Aeres.

Postbus 245, 6710 BE Ede • Bovenbuurtweg 27, 6717 XA Ede
088 020 7020 • aeresmbo.nl • mbo@aeres.nl